

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, **Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum** tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Ceylan AKÇA CUPOLO

Diyarbakır Milletvekili

Artan nüfus, hızlanan kentleşme ve tüketim odaklı ekonomik model, atık sorununu yalnızca teknik ve idari bir mesele olmaktan çıkararak küresel ölçekte ciddi bir çevre ve kamu sağlığı sorununa dönüştürmüştür. Özellikle gelişmiş ülkelerde geri dönüşümün maliyetli ve emek yoğun olması, atıkların başka ülkelere gönderilmesini ekonomik bir tercih haline getirmiştir. Böylece küresel atık ticareti, çoğunlukla çevre mevzuatı ve denetim kapasitesi daha zayıf, işçilik maliyetleri daha düşük ülkelere doğru yönelmiştir. Başta plastik olmak üzere düşük kaliteli, kirlenmiş ve geri dönüştürülmesi güç atıkların bu ülkelere gönderilmesi, atık üreticisi ülkelerin kendi çevresel ve ekonomik maliyetlerini başka ülkelere aktarması anlamına geldiği gibi, *geri dönüşüm* söyleminin arkasında küresel ölçekte eşitsiz bir atık ekonomisinin oluştuğunu da göstermektedir.

Bilindiği üzere Çin'in 2017 yılında uygulamaya koyduğu Ulusal Kılıç politikası ile çok sayıda katı atık ve plastik atığın ithalatını yasaklamasının ardından küresel plastik atık ticaretinin rotası önemli ölçüde değişmiş; Türkiye de Avrupa Birliği ülkelerinden gönderilen plastik atıkların başlıca varış noktalarından biri haline gelmiştir.

Türkiye; sadece 2025 yılında, 510.000 ton AB plastik atığını ithal etmiştir. Türkiye'ye gönderilen bu atık miktarı, AB'nin OECD ülkelerine ihraç ettiği plastik atığın yüzde 70'ini, toplam plastik atık ihracatının ise yüzde 36'sını oluşturmaktadır. Greenpeace Haziran 2026 tarihli *Türkiye'den Yeni Politika Bilgi Notunda*, 2025 yılında Avrupa Birliği'nin Türkiye'ye plastik atık ihracatının yüzde 19 artışla tarihi rekor kırdığı ve bu tarihi rekorla Avrupa Birliği'nden gelen plastik atık miktarının 2004'ten bu yana 435 kat arttığı kayıt altına alınmıştır.

Atığın ülkeye girmesi, onun mutlaka geri dönüştürüldüğü anlamına gelmemektedir. Satın alınan çöpün/atığın akıbeti ise 2020'de BBC tarafından yapılan bir araştırmada gün yüzüne çıkmıştır. Bir gazetecinin, Londra'daki üç çöp torbasına GPS takip cihazı yerleştirerek İngiltere'deki bir süpermarketten gelen plastik atıkları takip ettiği; bu torbaların geri dönüşüm tesislerinin yoğunluğuyla bilinen Adana şehrine geldiğini, atıkların geri dönüştürülmek yerine yol kenarlarına dökülüp yakıldığını ortaya çıkardığı haber hafızalarda yerini hala korumaktadır. OECD'nin Bir Bakışta Çevre: Türkiye adlı veri sayfasında bugün dahi "atıkların çoğu çöplüklere gönderilmekte; sadece küçük bir kısmı kompostlanmakta veya geri dönüştürülmektedir" diye yazılmıştır.

Atıkların doğaya terk edilmesi, yakılması veya denetimsiz işlenmesi; havanın, suyun ve toprağın zehirlenmesine, ekosistemlerin çöküşüne ve insanların kanserojen kimyasallar ile mikropplastiklere maruz kalmasına sebep olmaktadır. Dolayısıyla atık ithalatı, basit bir serbest piyasa faaliyeti veya ticari bir kalem olarak değerlendirilemez; devletlerin yurttaşlarına karşı doğrudan üstlenmek zorunda olduğu amansız bir kamu sağlığı, çevre güvenliği ve şeffaf denetim sorumluluğudur. Ayrıca Avrupa Birliği'nin atık ihracatına ilişkin düzenlemelerinde dahi, özellikle plastik atık ihracatının çevresel etkileri konusunda daha sıkı denetim öngörülmektedir. Avrupa Komisyonu, OECD ülkelerine yapılan atık ihracatının çevresel zarar oluşturduğuna ilişkin kaygılar bulunması halinde ihracatın askıya alınabileceğini ve plastik atıkların özel olarak izleneceğini belirtmektedir. Bu tablo karşısında Türkiye'nin kendi çevre ve kamu sağlığı politikalarını yalnızca AB'nin ihtiyaçları doğrultusunda değil, kendi yurttaşlarının ve doğal varlıklarının korunması temelinde belirlemesi gerekmektedir.

Türkiye'nin ev sahipliğinde 9 Kasım 2026 tarihinde Antalya'da gerçekleşecek Birleşmiş Milletler İklim Zirvesi COP31, iklim değişikliğiyle mücadelenin yanı sıra plastik kirliliği ve atık politikalarının da yeniden değerlendirilmesi açısından önemli bir fırsattır. COP31'e giderken Türkiye'nin atığın insan ve çevre sağlığı üzerindeki etkileri bütüncül biçimde masaya koyması ve AB'nin atıklarını Türkiye'ye taşıyan **çöp tenekesi politikasını** terk ederek, kendi halk ve çevre sağlığını korumayı esas alan bir atık politikasına yönelmesi gerekmektedir.

Bu bağlamda;

1. Türkiye'nin kendi ürettiği yıllık plastik atık miktarı ne kadardır? Bunun ne kadarı geri dönüştürülmektedir?
2. Türkiye'ye giren plastik atıkların ne kadarı geri dönüştürülmekte, ne kadarı yakılmaktadır?
3. İthal plastik atıkların çevreye bırakılmadığını Bakanlığınız nasıl denetlemektedir?
4. Son beş yılda ithal atık nedeniyle kaç tesise yaptırım uygulanmıştır?
5. İthal plastik atıkların yakıldığı veya doğaya bırakıldığı kaç vaka tespit edilmiştir?
6. İthal atıkların toprak, su ve hava üzerindeki etkileri düzenli olarak ölçülmekte midir?
7. İthal plastik atıkların yarattığı mikropplastik kirliliğine ilişkin bir araştırmanız var mıdır?
8. Atık ithal eden tesislerin kapasitesi ile ithal ettiği atık miktarı karşılaştırılmakta mıdır?
9. "Sıfır Atık" hedefi varken yüz binlerce ton yabancı atığın ithal edilmesini nasıl açıklıyorsunuz?
10. COP31 öncesinde plastik atık ithalatının sınırlandırılması Bakanlığınızın gündeminde midir?